

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทนี้จะกล่าวถึงสาระสำคัญของวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัยกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ส่วนรายละเอียดจะกล่าวตามลำดับดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐาน 4 ประการคือ

1. ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนแตกต่างกัน
2. ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันแตกต่างกัน
3. ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ที่ปฏิบัติงานในที่ตั้งของโรงเรียนต่างกันแตกต่างกัน
4. ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ที่ปฏิบัติงานในประเภทโรงเรียนต่างกันแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 6 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน

3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านขนาดโรงเรียน ที่ตั้งของโรงเรียนและประเภทของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

4. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของครู-อาจารย์ ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านขนาดโรงเรียน ที่ตั้งของโรงเรียนและประเภทของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

5. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านขนาดโรงเรียน ที่ตั้งของโรงเรียนและประเภทของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปัตตานี ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2534 จากจำนวน 17 โรงเรียน จำนวนประชากรทั้งหมด 9,089 คน แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 37 คน ครู-อาจารย์ 650 คน และผู้ปกครองนักเรียน 8,402 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 450 คน ซึ่งได้การสุ่มตัวอย่างสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียนเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและสุ่มตัวอย่างของครู-อาจารย์ ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เพื่อการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนภายในขอบข่ายงาน 6 ด้าน คือ การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน การให้บริการชุมชน การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน และการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อตอบปัญหา และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน ตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึงผู้อำนวยการสามัญศึกษา จังหวัดปัตตานี เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย โดยผู้วิจัยขอให้ทางสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดปัตตานี ส่งหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 17 โรงเรียน เพื่อขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังโรงเรียน ผู้วิจัยนำหนังสือจากสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดปัตตานี ไปขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากโรงเรียนด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดวันและเวลาที่มารับแบบสอบถามและจากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 450 ฉบับ ผู้วิจัยไปรับคืนมา 438 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.33

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์ ด้วยคอมพิวเตอร์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อหาค่าต่าง ๆ ดังนี้

1. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ ขนาดของโรงเรียนที่ตั้งของโรงเรียน และประเภทของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

2. ค่าเฉลี่ยความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนภายในขอบข่ายงาน 6 ด้าน เป็นรายด้านและโดยภาพรวม

3. ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี โดยใช้การทดสอบทีและทดสอบเอฟ เพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่

4. เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะปัญหาอุปสรรคแนวทางการแก้ไขปัญหาล้วนนำข้อมูลไปวิเคราะห์ และใช้ค่าความถี่จัดลำดับของปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหา

สรุปผลการวิจัย

ผลการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน การปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน พบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 และ 05 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ ปรากฏว่า การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชนต่างไปจากผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ โดยผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่า

โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากกว่าความเห็นของครู-อาจารย์ การให้บริการชุมชน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าโรงเรียนมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากกว่าครู-อาจารย์ และผู้ปกครอง การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่าโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชนต่างไปจากครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากกว่าครู-อาจารย์ การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนต่างไปจากผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ โดยผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่าโรงเรียนมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์

ดังนั้น การปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ปรากฏว่า การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนพบว่าโรงเรียนขนาดกลางมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก การให้บริการชุมชน พบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่ การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน พบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่ การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน พบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่ การประเมินผลงานสร้างความ

สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนพบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่

ดังนั้นการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนโดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนที่ปฏิบัติงานในที่ตั้งของโรงเรียนต่างกัน พบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในเขตเมือง และโรงเรียนที่ปฏิบัติงานนอกเขตเมือง มีการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการเป็นผู้นำ และให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน ด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชนไม่แตกต่างกัน

ดังนั้น การปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนโดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน

5. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนที่ปฏิบัติงานในประเภทของโรงเรียนต่างกันพบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกัน

ดังนั้น การปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

6. ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนควรดำเนินงานอย่างจริงจัง โดยจัดให้มีผู้รับผิดชอบงานโดยตรง สามารถใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อความหมายและเชิญผู้นำชุมชนหรือผู้ปกครองนักเรียนเป็นคณะกรรมการศึกษาของโรงเรียนเพื่อที่จะได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน อีกทั้งควรประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบอย่างสม่ำเสมอ

2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน โรงเรียนควรมีแผนดำเนินงานที่ชัดเจน และดำเนินงานอย่างจริงจัง จัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถรับผิดชอบด้านนี้โดยตรง รวมทั้งจัดสรรงบประมาณให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบอย่างทั่วถึง

3. การให้บริการชุมชน โรงเรียนควรจัดงบประมาณเพื่อจัดหาวัสดุ-อุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการให้บริการชุมชน จัดให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบด้านนี้โดยตรง โดยให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานที่ได้วางไว้อย่างชัดเจน และจัดทำคู่มือการให้บริการให้ชุมชนได้เข้าใจอย่างถูกต้อง อีกทั้งควรมีคณะกรรมการจากผู้นำชุมชนหรือผู้ปกครองนักเรียนเป็นคณะกรรมการของโรงเรียนเพื่อที่จะได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

4. การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน โรงเรียนควรแสดงบทบาทในด้านการเป็นผู้นำให้ชุมชนได้เห็น จัดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถรับผิดชอบโดยตรงให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน และควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

5. การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อชุมชน เพื่อให้เกิดความศรัทธา อีกทั้งควรให้มีคณะกรรมการโดยเชิญผู้นำชุมชนหรือผู้ปกครอง

นักเรียนเป็นคณะกรรมการของโรงเรียน และควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารให้ความรู้แก่ชุมชนอย่างทั่วถึง

6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนควรมีการติดตามประเมินผล และให้ความสำคัญอย่างจริงจัง ให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อจัดทำแผนงานและการประเมินผลงาน อีกทั้งควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล การประเมินผลทุกครั้งควรประชาสัมพันธ์และแจ้งให้ชุมชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน ผู้วิจัยจะอภิปรายผลตามสมมติฐาน เพราะเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. สมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวว่า "ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนแตกต่างกัน" จากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติพบว่าระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินงานใด ๆ ของโรงเรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้กับท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น ๆ ได้รับทราบโครงการหรือนโยบายของโรงเรียนในการปฏิบัติงานในบางครั้งโรงเรียนไม่ได้ดำเนินการในลักษณะดังกล่าวเป็นการรับทราบกันแต่เพียงบุคลากรในโรงเรียนเท่านั้น ทำให้ชุมชนในท้องถิ่นไม่ได้รับทราบแนวทางการปฏิบัติของโรงเรียนอย่างแท้จริงและสาเหตุอีกประการหนึ่ง เป็นเพราะสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับตัวผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนที่แตกต่างกันในด้านเศรษฐกิจ และความรู้ความสามารถ เฉพาะเรื่องตลอดจนระบบราชการที่ได้ปฏิบัติอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฝรั่งค์ กาญจนานนท์

(2527 : 64-65) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 12 พบว่า พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนครู-อาจารย์ และผู้ปกครอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ สมมาตร แก้วฉาย (2528 : 91) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน แตกต่างกันเกี่ยวกับเรื่องที่ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 118) ให้ความคิดเห็นว่าผู้ที่มีความเห็นต่างกันอาจรับรู้ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ พรรณราย ทริพย์ประภา (2531 : 21-22) ที่อธิบายไว้ว่าคนเราเมื่อประสบการณ์ต่างกันการรับรู้ย่อมแตกต่างกันย่อมส่งผลให้มีทัศนะความเห็นแตกต่างกันออกไปด้วย และ บรรจง ชูสกุลชาติ (2533 : 58) กล่าวว่า คนเรานั้นในเรื่องเดียวกันจะคิดไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่ได้สร้างปัญหา และคนเรายังมีความละเอียดเข้าข้างตนเอง บางคนละเอียดโดยไม่รู้ตัว ถึงแม้จะมีคุณวุฒิหรือวิทยุติสูง ด้วยเหตุผลดังกล่าวเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้การรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนแตกต่างกัน

2. สมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวว่า "ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันแตกต่างกัน" จากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่าการปฏิบัติงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายและนโยบายสำคัญของกรมสามัญศึกษาที่มีจุดเน้นให้โรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องไม่แปลกแยกจากชุมชน และต้องการที่จะให้โรงเรียนกับชุมชนมีความใกล้ชิดผูกพันและร่วมมือกันพัฒนาทั้งชุมชนและโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรื่องศักดิ์ กล้าสกุล (2533 : 44) พบว่า ระดับการบริหาร

งานบุคคลของครูใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ตามทัศนะของครูใหญ่สังกัดเดียวกับที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนขนาดต่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ กิติพงศ์ วงศ์สุนทร (2527 : 86) พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความเห็นว่าโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนิตย์ สุวรรณณี (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และกรรมการศึกษา เป็นรายด้าน และรายข้ออยู่ในระดับปานกลางทุกด้านและทุกข้อ สำหรับระดับปัญหาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน และขนาดโรงเรียน ต่างกันไม่แตกต่างกันในปีเดียวกัน สวาท หาญกลับ (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโดยส่วนรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง และผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ ซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันไม่แตกต่างกัน

ดังนั้น บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่นใด ๆ เป็นแรงผลักดันมาจากความต้องการของคนที่มีอยู่ในชุมชนและสังคมที่มี เพื่อชุมชนและสังคมขยายใหญ่ขึ้น ความต้องการด้านการศึกษาก็มีมากขึ้น ทั้งนี้เป็นที่ยอมรับกันว่า การศึกษาจะสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตได้ และโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่ทำให้การศึกษาได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยกว่าหน่วยงานหรือสถาบันอื่น เมื่อโรงเรียนขยายขนาดขึ้นตามขนาดของชุมชนและสังคมที่ตั้งอยู่ ปริมาณงานในโรงเรียนย่อมต้องเพิ่มขึ้นด้วย เพราะขนาดของโรงเรียนขึ้นอยู่กับความหนาแน่นของประชาชน ความต้องการเศรษฐกิจและ

สังคม สงวน ลิทธิเลิศอรุณ (2523 : 123) ด้วยเหตุผลดังกล่าวเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันแตกต่างกัน

3. สมมติฐานข้อที่ 3 กล่าวว่า "ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดบึงกาฬ ที่ปฏิบัติงานในที่ตั้งของโรงเรียนต่างกันแตกต่างกัน" จากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยภาพรวมต่างกันแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความแตกต่างกันในเรื่องที่ตั้งที่ปฏิบัติงานย่อมส่งผลต่อการปฏิบัติงานเพราะความพร้อมของโรงเรียน ทั้งด้านอาคารสถานที่และบุคลากรที่ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมในชนบทหรือนอกเขตเมืองมีความขาดแคลนด้านต่าง ๆ สูง และความเติบโตช้า และคุณภาพของโรงเรียนในเขตเมืองกับนอกเขตเมืองก็แตกต่างกัน ดังนั้นสภาพที่จะดำเนินงานก็ย่อมมีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ทำให้ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือสนองแผนนโยบายของกรมสามัญศึกษาที่ได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิโรจน์ แก้ววันเพ็ญ (2529 : 81) ได้ศึกษาปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในภาคใต้ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนในเขตเมือง และนอกเขตเมืองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับประจวบ อุ่นเศียร (2528 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาการบริหารงานที่ปฏิบัติจริงและที่ควรปฏิบัติของคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 3 พบว่า คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลมีทัศนะต่อการบริหารงานที่ปฏิบัติจริงต่ำกว่าการบริหารที่ควรปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบอีกว่าคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มาปฏิบัติงานในโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลมีทัศนะต่อการบริหารงานที่ปฏิบัติจริง ด้านการบริหารกลุ่มโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านการให้คำปรึกษาแนะนำโรงเรียนในกลุ่ม อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิยม ศรีวิเศษ (2521 : 49) ได้วิจัยเรื่องความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการส่วนจังหวัดตาแห้งครู เขตการศึกษา 9 ผลการวิจัยพบว่าครูผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ตั้งในเขตสุขาภิบาลมีความพึงพอใจในปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในกลุ่มปัจจัยกระตุ้นและปัจจัยค้ำจุนไม่แตกต่างกัน

ดังนั้น บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจังหวัดปัตตานี ที่ปฏิบัติงานในที่ต่างกันแตกต่างกัน

4. สมมติฐานข้อที่ 4 กล่าวว่า "ระดับการปฏิบัติงานความบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ที่ปฏิบัติงานในประเภทโรงเรียนต่างกันแตกต่างกัน" จากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งที่น่าจะเป็นเพราะว่าในการคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบทนั้น โรงเรียนมัธยมศึกษาที่จะร่วมโครงการจะต้องมีความพร้อมอยู่ก่อนพอสมควร ทั้งในด้านอาคารสถานที่และบุคลากรที่จะปฏิบัติงานโดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีคุณลักษณะที่เป็นนักพัฒนา และก่อนที่จะเข้าร่วมโครงการจะมีการอบรมครูผู้บริหาร ผู้นำท้องถิ่น เพื่อรับทราบนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานตามโครงการดังกล่าว นอกจากนี้โรงเรียนในโครงการมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท ยังมีงบประมาณที่ทางกรมสามัญศึกษาสนับสนุนโครงการทั้งทางด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการที่จะให้นักเรียนได้ฝึกและขยายผลไปสู่ชุมชนอีกทางหนึ่ง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จารุวรรณ วัฒนกุล (2526 : ง-จ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูโรงเรียนระดับตำบลที่อยู่นอกโครงการโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบทเกี่ยวกับหน้าที่ของครูและโรงเรียนในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจ และอาชีพ สังคม และวัฒนธรรม การศึกษาและนันทนาการสุขภาพอนามัย และการเมืองการปกครอง ผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนมัธยมระดับตำบลส่วนใหญ่ในการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจและอาชีพ สังคม และวัฒนธรรม การศึกษาและนันทนาการ สุขภาพอนามัย และการเมืองการปกครอง โดยส่วนใหญ่โรงเรียนมีการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้ด้วย ยกเว้นกิจกรรมในการพัฒนาชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรมจากแนวทางที่ศึกษางานวิจัยข้างต้นพอจะสรุปได้ว่าโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบทมีการบริการชุมชนไม่แตกต่างกันมากนักและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2525 : 73-74) ได้ทำการประเมินผลโครงการโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท (มพช.) ซึ่งเป็นการประเมินผลระยะครึ่งโครงการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนในโครงการทดลอง 14 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนนอกโครงการ 14 โรงเรียน ผลการประเมินผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน พบว่า ปริมาณและคุณภาพของกิจกรรมการพัฒนาชุมชนในระยะเริ่มแรกนั้น โรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบทจัดกิจกรรมมากกว่าโรงเรียนนอกโครงการ ส่วนด้านคุณภาพด้านกิจกรรมพบว่า มีกิจกรรมบางด้าน

ที่โรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบทจัดได้คือว่าโรงเรียนนอกโครงการได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านวัฒนธรรม และด้านบริการข่าวสาร ส่วนด้านความรู้ทั่วไปและอาชีพ โรงเรียนนอกโครงการจัดได้คือว่าโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท อย่างไรก็ตามผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุ่มณฑา แย้มเจริญ (2526 : 1-2) ที่ได้วิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาชนบทกับครูมัธยมในท้องถิ่นใกล้เคียง พบว่า ครูในโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบทมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนมากกว่าครูในโรงเรียนนอกโครงการและศูนย์ดำเนินงานโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ที่ 1 (2529 : 17-18) ได้ประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนในโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนจำนวน 32 โรงเรียน ในจังหวัดสงขลา สตูล พัทลุง บัตตานี และนครศรีธรรมราช ปีงบประมาณ 2528 พบว่าโรงเรียนในโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน มีส่วนช่วยสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งให้เห็นว่าโรงเรียนในโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนแตกต่างไปจากโรงเรียนนอกโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน

ดังนั้น บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจังหวัดปัตตานี ที่ปฏิบัติงานในประเภทโรงเรียนต่างกันไม่แตกต่างกันทั้งนี้เนื่องจากกรมสามัญศึกษา (2533 : 29) กำหนดจุดเน้นให้โรงเรียนไม่แปลกแยกจากชุมชนต้องการที่จะให้โรงเรียนและชุมชนมีความใกล้ชิดผูกพันกันและร่วมมือกันพัฒนาทั้งชุมชนและโรงเรียน และสาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือกรมสามัญศึกษา (2532 : 1) ได้กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนบริหารงานอยู่ภายในขอบข่ายเดียวกัน คือ งานบริหารทั่วไป งานธุรการ งานวิชาการ งานปกครอง งานบริการ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้วยเหตุผลดังกล่าวเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้บทบาทของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในประเภทโรงเรียนต่างกันไม่แตกต่างกัน

5. ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานตามบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจังหวัดปัตตานี จากการให้ข้อมูลของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน โดยพิจารณาข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่มีความเห็นสอดคล้องกันเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานดังต่อไปนี้

1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนควรคำนึงงานอย่างจริงจัง โดยจัดให้มีผู้รับผิดชอบงานโดยตรง สามารถใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อความหมายและเชิญผู้นำชุมชนหรือผู้ปกครองนักเรียนเป็นคณะกรรมการศึกษาของโรงเรียน เพื่อที่จะได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน อีกทั้งควรประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบอย่างสม่ำเสมอ

2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน โรงเรียนควรมีแผนดำเนินงานที่ชัดเจน และดำเนินงานอย่างจริงจัง จัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถรับผิดชอบด้านนี้โดยตรง รวมทั้งจัดสรรงบประมาณให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบอย่างทั่วถึง

3. การให้บริการชุมชน โรงเรียนควรจัดงบประมาณเพื่อจัดหาวัสดุ-อุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการให้บริการชุมชน จัดให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบด้านนี้โดยตรง โดยให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานที่ได้วางไว้อย่างชัดเจน และจัดทำคู่มือการให้บริการให้ชุมชนได้เข้าใจอย่างถูกต้อง อีกทั้งควรมีคณะกรรมการจากผู้นำชุมชนหรือผู้ปกครองนักเรียนเป็นคณะกรรมการของโรงเรียนเพื่อที่จะได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

4. การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน โรงเรียนควรแสดงบทบาทในด้านการเป็นผู้นำให้ชุมชนได้เห็น จัดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมารับผิดชอบโดยตรงให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน และควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

5. การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อชุมชน เพื่อให้เกิดความศรัทธา อีกทั้งควรมีคณะกรรมการโดยเชิญผู้นำชุมชนหรือผู้ปกครองนักเรียนเป็นคณะกรรมการของโรงเรียน และควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารให้ความรู้แก่ชุมชนอย่างทั่วถึง

6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนควรมีการติดตามประเมินผล และให้ความสำคัญอย่างจริงจัง ให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อจัดทำแผนงานและการประเมินผลงาน อีกทั้งควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล การประเมินผลทุกครั้งควรประชาสัมพันธ์และแจ้งให้ชุมชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา เรื่องบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะไว้ 2 ประเด็นดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่า บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จังหวัดปัตตานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้เป็นไปอย่างทั่วถึง โรงเรียนควรให้ความสำคัญ ประชุมชี้แจง ประชาสัมพันธ์ ให้ชุมชนทราบและให้ทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงบทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชนในขณะเดียวกันก็ต้องช่วยสร้าง เสริม เจตคติที่ดีหรือที่พึงประสงค์ให้เกิดกับชุมชนเสียก่อนก่อนที่จะดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนต่อไป

1.2 จากปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ สาเหตุหนึ่งที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานก็คือ ทัศนคติของบุคลากรในการดำเนินงาน วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนงบประมาณในการดำเนินงานมีไม่เพียงพอ และโรงเรียนไม่มีแผนการดำเนินงานที่แน่ชัด ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รับทราบ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรจัดสรรอัตรากำลังของครูให้กระจายไปสู่งานที่มีความสำคัญ จัดสรรงบประมาณที่ได้รับ ทั้งวัสดุ อุปกรณ์ นามาใช้วางแผนเพื่อการนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

1.3 การปฏิบัติงานตามโครงการ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รับทราบเป็นระยะ ๆ รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลโดยให้ผู้ปฏิบัติงานเห็นความสำคัญของการประเมินผล แล้วนำมาผลการประเมินผลมาศึกษาหาแนวทางแก้ไขและรายงานไปยังผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทําวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาถึงตัวแปรอื่นที่คาดว่าจะมีผลต่อบทบาทการปฏิบัติงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น ตัวแปร ด้านองค์การ ที่ให้การสนับสนุนโรงเรียน เช่น โรงเรียนที่มีสมาคมศิษย์เก่า หรือสมาคมครู-ผู้ปกครองนักเรียน เหล่านี้ เป็นต้น

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งต่อไปควรใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต ควบคู่กันไป เพื่อต้องการให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ให้ความเชื่อถือได้มากที่สุด

2.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จากการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กลุ่มประชากร ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งอาจได้ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ นักในบางด้าน ซึ่งผู้ปกครองนักเรียนอาจไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเลย ครั้งต่อไปอาจใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สนับสนุนโครงการ เช่น ผู้นำท้องถิ่น นักเรียน หรือคณะกรรมการการศึกษา เป็นต้น

2.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเลือกใช้วิธีการอื่น ๆ เช่น การวิเคราะห์หาสาเหตุ (Path Analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) หรือการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพราะจะทราบผลการวิจัยได้ละเอียดขึ้น